

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

לימוד "אמת ואמונה" ו"דער פרומער וארא" (6) | עמ' ב
שיעור שבת קדש פרשת משפטים

סודו של בניה - יחודים שנוגעים לכלל | עמ' יב
ברית בניה שי' מלטר

"צדיק תמים" | עמ' טז
פדיון שניאור זלמן שי' דיין

דבר יום ביומו תשע"ז (6) | עמ' יט
מסר יומי הנשלח בוואטסאפ

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת תרומה תשע"ז

שבת קדש פרשת משפטים, כ"ט שבט - כפ"ח

לימוד "אמת ואמונה" ו"דער פרומער וארא" (6)

א. "אמת ואמונה" על משלי המגיד מדובנא | ב. סיום לימוד "דער פרומער וארא" (6)

[אחרי מנחה]

נגנו "אנעים זמירות".

א. "אמת ואמונה" על משלי המגיד מדובנא

המגיד מדובנא

בשבת שעברה חל יום ההילולא של הקאצקער. למדנו אז מספרו אמת ואמונה אך לא סיימנו, וכעת נסיים מה שרצינו. היה בזמן אדמו"ר הזקן מגיד מאד מפורסם בשם המגיד מדובנא, בטח שמעתם עליו. יש לו המון משלים מאד פשוטים ומכוונים. הגר"א העריך אותו מאד ובקש ממנו שיתן לו מוסר ותוכחה. בתחלה המגיד מדובנא סרב, אבל אחרי שהגר"א הפציר בו הוא הסכים. כשהוא הגיע אליו אמר לו ווארט, שבעצם הוא אותו ווארט שאמר אדמו"ר הזקן על היחס בינו לבין הגר"א. אדמו"ר הזקן אמר ש'לא קונץ' שהגר"א כזה למדן, שהרי הוא יושב ומסתגר כל היום בביתו ולומד, לא עוסק בצרכי ציבור, אבל העובדה שאני למדן למרות שאני עוסק בענייני ציבור ומתערה עם הבריות היא 'קונץ'. אותו דבר אמר המגיד מדובנא לגר"א, רק בלי להשתמש בביטוי 'קונץ' – שאם הוא היה עוסק בצרכי ציבור ולמרות זאת גאון ולמדן זו היתה מדרגה עוד יותר גדולה ממדרגתו העכשוי.

המגיד מדובנא לא היה חסיד אמנם, אך גם לא היה מתנגד. מכיון שהשווער שלו היה ממעזריטש הוא התגורר שם בשנים הראשונות

אחרי נישואיו. שוב, יש לו משלים מאד מכוונים וקולעים לשערה. המגיד ממעזריטש אמר עליו שהוא קבל משמים 'צעצוע', והוא מסתפק בו. הקאצקער עוד הספיק לפגוש אותו. המגיד מדובנא נפטר בשנת תקס"ה, שמונה שנים לפני אדמו"ר הזקן. הוא נולד כמה שנים לפניו, אדמו"ר הזקן נולד בשנת תק"ה והמגיד מדובנא בשנת תק"א. כשהוא נפטר הקאצקער היה אברך צעיר בן 18. הקאצקער קבל מהחווה מלובלין, מהיהודי הקדוש ומהרבי ר' בונם מפשיסחא.

המשל הראשון: "כי יגעת בי ישראל" – יגיעה

יתרה מורה על טעות בעבודת ה'

נתחיל לקרוא:

רבינו זצ"ל [הקאצקער] אמר בשלשה דברים כיוון המגיד מדובנא אל האמת [מכל המשלים של המגיד מדובנא הוא כיון בשלשה דברים אל האמת, אמת היא הענין של קאצק – "אמת מארץ [ארץ] = קאצק] תצמח". כעת הוא יביא את שלשת המשלים המכוונים שלו – כל משל בא כדי להסביר פסוק:].

הדבר הראשון כי על הפסוק ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל, משל לשני סוחרים [שהיו ביריד]. אחד [סוחר בתכשיטים ואבנים יקרות]. הביא [קנה] תכשיטין ואבנים טובות בתיבה קטנה [בהיותו סוחר בתכשיטים הוא לא זקוק לתיבה גדולה, אלא מספיקה לו תיבה קטנה והוא יכול להכניס בה הרבה סחורה], והשני [סוחר ברזל]. הביא ברזל בארגז גדול [הוא היה

הקב"ה. איך הדבר מתבטא בנפש? [המשל הוא נגד כל הנערווין והפרומקייט המוגזם שיש בציבור החרדי]. נכון, אם כל יראת השמים והפרומקייט הופכות למשהו מעיק ומעייף סימן שהן מהיצר הרע.

המשל השני: "מחני נא" – התפטרות השר

כדי שהעם לא יסמכו עליו

המשל השני הוא משהו אחר לגמרי. שוב, אנחנו קוראים שלשה משלים של המגיד מדובנא שהקאצקער אומר עליהם שבהם כיון אל האמת:

הדבר השני, בפסוק מחני נא מספרך [שמשה רבינו אומר אחרי חטא העגל כשמתחנן לקב"ה "ואם אין [אם אין אתה סולח לבני ישראל] מחני נא מספרך אשר כתבת"].

משל לשר אחד היה קרוב [קרוב משפחה או ידיד קרוב]. אשר גנב תמיד אוצרות המלך, והשר היה תמיד ממליץ בעדו [היה מסגור עליו לפני המלך כדי שיפטור אותו מעונש]. פעם אחת עשה גניבה ורציחה גדולה [הוא 'הגזים' ועשה פשיעה גדולה מאד]. ושוב לא היה להשר פתחון פה להמליץ עליו, אז הציע השר להמלך שיורידנו מגדולתו כדי שלא יוכל הגנב יותר לסמוך על השתדלותו ויחדל לגנוב [השר התפטר כדי שהקרוב-הפושע לא יסמוך עליו, לא יבנה עליו יותר, וכך לא יגנוב יותר].

וזה מחני נא [כביכול משה התפטר]. ולא יסמכו ישראל עלי שאמליץ בעדם [כך ישראל לא יחטאו יותר, כי לא יבנו על כך שאני אסגור עליהם אצל הקב"ה. (אבל מה עם החטא שעשו עכשיו, איך מכפר עליו?) קודם משה מבקש שהגם שהחטא הוא חמור ביותר בכל זאת שה' יסלח ורק אז הוא מפטיר ואומר "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". כנראה שכל עונש הוא בעיקר בשביל העתיד, שהחוטא

צריך ארגז גדול, בשביל כל הברזל שלו]. וצוה בעל התכשיטין לסבל להביא לו הסחורה לביתו, וכן עשה ושלם להסבל שכר מועט [שהרי אין טרחה גדולה בהובלת תיבה קטנה כזו לבית]. אמר לו הסבל, זה שכר מועט בעד משא כבד כזה [הוא טען שהתיבה שסחב היתה כבדה לו]. מזה הבין הסוחר שהחליף את התיבות [ובמקום להוביל את התיבה הקטנה והקלה של התכשיטים והאבנים הטובות הוא הביא לביתו את התיבה הגדולה של הברזל]. וענה לו אם כן הסחורה שהבאת איננה שלי [אם אתה כל כך התייגעת והתעייפת מובן שבכלל לא סחבת הסחורה שלי]. כי התיבה שלי קטנה ואין בה כל כך טרחה ויגיעה,

וזהו פירוש הפסוק [כל זה היה להסביר את הפסוק "ולא אתי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל"]. אם עייפת כל כך [אם אתה כל כך מתייגע ומתעייף מכך], זה סימן שלא התכוונת אלי, כי הטיפול בסחורת איננו מעייף.

מכל שלשת הווארטים כאן, הראשון הוא הכי חסידי. לכאורה הייתי חושב שיש ענין להתייגע, והרי "יגעתי ומצאתי תאמין", אבל באמת כל העבודה בתורה ומצות צריכה להיות קלה וטבעית, לא מעייפת. אם העבודה מעייפת אתה עובד (סוחר את הסחורה של) מישהו אחר.

נסביר בפירוט: המגיד אמר משל, ומה הנמשל? מי הוא הסבל? אנחנו, עם ישראל. מה היא הסחורה של התכשיטים והאבנים היקרות? התורה והמצות. מי הוא סוחר התכשיטים? ה'. אם כן, מי הוא הסוחר השני, סוחר הברזל? היצר הרע. לפעמים אדם חושב שהוא עובד את ה', אבל בעצם הוא עובד את היצר הרע, וסימן לכך הוא ההתעייפות מהיגיעה בעבודת ה'. יגיעה מעייפת צריכה להדליק לו נורה אדומה, שאולי בכלל הוא עובד מישהו אחר, לא את

להיריד ושם הציעו לו סרסורים [מתווכים]. קרון שלם של שופרות [לראש השנה]. בזול מאד. והוא קנה אותם. בבואו הביתה [כשהגיע אל השווער שלו], צעק עליו חותנו. באמרו אמת שקנית בזול, אך שופר אחד די לשלשים שנה, ואיך נוכל למכור את הסחורה [מה נעשה עם כל השופרות האלה?! איך עכשיו נפטר מהסחורה?!], ובאין ברירה הניחם [בינתיים] במחסנו, אחרי זמן יעצו חותנו ליסע שוב ולקנות [לא התייאש ממנו עדיין]. אך לא שופרות, [החתן נסע ליריד] וקנה קרון עצים לחצוץ שנים [קיסמי שינים]. ובמחיר מאה פעמים יותר זול מבחנות, אבל בבואו הביתה [אל השווער שלו]. שוב צעק עליו חותנו, בטענה הלא סחורה זו לא תמכור אף בכל חיי מתושלח. והניח הסחורה במחסנו [ביחד עם קרון השופרות]. ויקרא לסרסור אחד [גם לו היו סרסורים]. שימכור השופרות בכל מחיר אף בחלוף סחורה אחרת [שיביאו לו בעד הקרון הזה, העיקר להפטר ממנו. הוא היה צריך מקום במחסן. כמו הספרים שלנו...], ולסרסור השני נתן העצים [הקיסמים] למכור גם כן אף בחילוף. והאחד לא ידע מהשני, [שני הסרסורים נפגשו] וחלפו ביניהם השופרות להעצים, וכאשר הביאו להסוחר את החליפין נתבהל כי נוכח לדעת שאין שום עצה להפטר מן הסחורות האלה והנה בא החתן בטענה, הלא הסרסורים בקיאים במסחר, וגם הם עשו חליפין כזה [אז אני לא כזה לא יוצלח כמו שאמרת, עובדה שגם הסרסורים שלך עשו עסקה כזאת], והשיבו חותנו, שוטמה, הם החליפו דבר שאין לו ערך בדבר שאין לו ערך [שופרות בקיסמים]. אבל אתה קנית במזומן

לא יחטא עוד, אבל כעת שמליץ היושר מתפטר אין צורך לעונש כיון שברור שלא יחטאו עוד. [מזכיר שיעור של הרב, שיש את ה' ואת הרבי ואת החסיד, וכל הסתלקות של רבי מקצרת את החוט ומקשרת את החסיד יותר קרוב לה'.] כן, זה מהמשלים הקדומים שלנו, ככל שהרבי מסתלק יותר החוט מתקצר יותר עד שנוצרת נקודה אחת של ה'-חסידי (כאשר הרבי נמצא בצד באותו קו אופקי, כלומר במרחב של הנקודה עצמה). על כל פנים רואים את מסירות הנפש של משה שמוכן להתפטר כדי שעם ישראל לא יחטא עוד. (איזה מסירות נפש יש כאן? הרי משה לא רוצה גדולה!) בכל אופן ירידה מהגדלות והמדרגה שלו היא מסירות נפש].

המשל השלישי: "ההמיר גוי אלהים" –

החלפת ממש בהבל לעומת החלפת הבל

בהבל

הדבר השלישי ההמיר גוי אלהים והמה לא אלקים [זה פסוק בתוכחה של ירמיה לעם ישראל, המשך הפסוק הוא "ועמי המיר כבודו בלא יועיל". הנביא מוכיח שאומות העולם, הגם שהאליל שלהם אינו אלקים אמתי, הם לא מחליפים אותו באליל אחר, ואילו עם ישראל שה' אלקיו הוא האלקים באמת, מחליפים אותו ב"אלהים אחרים" שלא יועילו].

משל לחותן אחד [סוחר גדול ועשיר]. שאמר לחתנו שלא היה בקי במשא ומתן [היה אברך. אך למרות זאת בקש ממנו] ליסע למקום פלוני, שיש שם סוחרים גדולים ואין צורך בבקיאות, רק אם ירצה לקנות ילך מקודם לחנות ויתודע המחיר [שקודם ילך לחנות שם ביריד ויראה מה המחיר של דברים ואחר כך יקנה כמות במחיר נמוך]. ויוכל לקנות אף קרון שלם במחיר נמוך וע"י כך ירויח. החתן נסע

טוב שם הבדלה ואבן השהם" וחז"ל דורשים "זאת תורת ארץ ישראל". כן.

המשל השני, על "ואם אין מחני נא מספרך", קשור לתשובה השייכת לספירת הבינה, וכן נאמר "משה זכה לבינה". [משה שם הוא גם כמו אמא שמוסרת את עצמה בשביל הבן]. כן. ידוע שבינה היא בחינת אפשרות המציאות (אבא הוא מחויב המציאות) וממילא שמה שום דבר אינו מוחלט ומחויב ומשה יכול להתפטר מהשליחות שלו, לרדת מהגדולה שלו, מתי שירצה (וכמובן מתי שה' ירצה). גם על בינה נאמר "מינה דינין מתערין" – פיטורין מתפקיד היינו בחינת דין.

המשל השלישי קשור לדעת – חוש מסחר תלוי בדעת נכונה. מבואר בתניא שדעת היא ענין התקשרות והתחברות, ריכוז מלא בנקודת אמת ללא היסח הדעת אפילו לרגע (כמו שאסור להסיח דעת מהתפילין). בדעת האדם מתקשר לה' ("דע את אלהי אביך ועבדה"), מכיר את ה' (הכרה היא פנימיות הדעת) ואף פעם לא יבוא להחליפו ח"ו באל אחר. נמצא שהפסוק מתאר מצב של פגם בספירת הדעת בנפש דהיינו פגם הברית. החותן קורא לחתן שלו שוטה, היינו ההפך מבר דעת. [לכאורה שופרות הם דבר חיובי, מצות ראש השנה, "מצות היום בשופר", ואיך הוא קורא להם "דבר שאינו"?] גם אני שאלתי אותה שאלה. אך כאשר נדייק אינו קורא לשופר עצמו "דבר שאינו" (ח"ו) רק לריבוי השופרות שאינם לצורך (שהרי כל אחד מספיק לו שופר אחר למשך שלשים שנה לפחות). קשור לפרומקייט חיצונית שבעצם היא עבודת שוא כנ"ל במשל הראשון.

ב. סיום לימוד "דער פרומער וארא" (6)

סיכום שלשת הפרקים הקודמים

נעבור למאמר "דער פרומער וארא". אם קראתם את השיעור משבת שעברה, שהודפס

שהיית יכול לקנות בו סחורה חשובה ביותר וקניית דברים ללא ערך.

וזהו פירוש הפסוק ההמיר גוי אלקים כי המה [הגוים, עובדי עבודה זרה]. ממירים דבר שאינו בדוגמתו [הם לא מחליפים את האלילים שלהם, אבל אם הם כן היו מחליפים הרי הם היו מחליפים "דבר שאינו" ב"דבר שאינו"], אבל אתם [עם ישראל]. המרתם כבודו בדבר שאינו [וזה הטענה עליכם, שמחליפים דבר אמת, את הקב"ה, בשטויות של עבודה זרה. (איך מתאים לפשט הפסוק, שאומר שהגוים לא ממירים?) נכון, אבל גם אם ימירו הרי הם מחליפים שטות בשטות. הנקודה היא הטענה של החותן על החתן, עם ישראל – איך מחליפים את הקב"ה, האמת, בשטות?!].

הקבלת שלשת המשלים

אם כן, היו כאן שלשה משלים של המגיד מדובנא, אותם בחר הקאצקער מכל המשלים שלו ואמר שהוא כיון בהם לאמת. איך נכוון אותם? [הציעו כמה הצעות]. לי הכי נראה לכוון כנגד חב"ד:

על תלמוד בבלי נאמר "במחשכים הושיבני כמתי עולם", כי הוא מלא בקושיות ותירוצים, בירור בדרך של "אור חוזר", ואילו בתלמוד ירושלמי אין ריבוי קושיות אלא הדברים אמורים בו באופן חלק, בדרך של "אור ישר". היחס בין התלמודים הוא מוחין דאבא (תלמוד ירושלמי) ומוחין דאמא (תלמוד בבלי). אם כן, המשל הראשון, ממנו יוצא שאם אתה מתעייף זהו סימן שאתה בכלל עובד מישהו אחר (את יצר הרע), ואילו עבודת ה' היא דבר קל וכיפי, שייך לחכמה – אור ישר של מוחין דאבא, בלי הרבה עבודה קשה. [לכאורה זה בכלל המוחין של ארץ ישראל, מודעות טבעית, הטבע היהודי]. בדיוק, "אבא יסד ברתא" – החכמה מאירה בספירת המלכות. [בקשר לסוחר באבנים טובות, יש פסוק "וזהב הארץ ההיא

עם העבודה שבהם) מדרגות של רחמים. המדרגה הראשונה היא רחמים סתם (סוד מאמר יעקב, מדת הרחמים, לבניו "אל שדי" [השם שבו מתגלה ה' לאבות-צדיקים בעולם האצילות כנ"ל] יתן לכם רחמים" – ר"ת ישראל, שם המעלה של יעקב אבינו, כנודע מרבי נחמן. "אל שדי יתן לכם רחמים" = ד פעמים רחמים ע"ה, לרמז על התכללות כל ארבע בחינות הרחמים המקבילות לארבעת העולמות אבי"ע ברחמי עולם האצילות, רחמים סתם), השניה רחמים רבים (תשובה מעוררת רחמים רבים וכו'), השלישית רחמים גדולים והרביעית רחמים עצומים. כל שלש הדרגות הראשונות הן לשונות מהתנ"ך, רק הרביעית לא כתובה בתנ"ך, אלא בתפלה. יש משהו בלשונות של התפלה שהן יותר ממה שכתוב בתנ"ך. הדרגה הראשונה של התבוננות בשם הוי', בבריאה, היתה היא על פי הפסוק "אשרי אדם אשר לא יחשב הוי' לו עון", הוי' במשמעות של מי שעומד מולי ורואה בכל מעשי ובוחר כליות ולב תמיד. הדרגה השניה שביצירה היא להתבונן שה' מהוה את כל העולמות בכל יום ובכל רגע תמיד.

נקרא בפנים שוב את הקטע של התשובה השניה, שלמדנו גם בפעם הקודמת:

ולכן אהבה זו [אהבה רבה של הבעל תשובה]. נמשך משם הוי"ה שהוא [מהוה כל ההוויות] ואינו נגבל ונתפס בשום מדה וכלי כלל ואינו בבחי' וערך השגה כלל, כי לית מחשבה [תפיסא כלל] [והוא אכן לא משיג אותו יתבון]. [כ"א כאשר תפיסא ע"י תורה ומצות שהם בחי' הלבושיין שירדו ונשתלשלו בבחי' ממכ"ע [אבל עדיין התפיסה היא בבחינת ממלא ולא בבחינת סובב – האדם אינו יכול לתפוס את הקב"ה בבחינה של "לית מחשבה תפיסא ביה כלל". בלשונו של רבי אייזיק מהומיל זהו סוד "עד ולא עד בכלל", שכל עוד אנו בגלות, כל כמה שנשיג –

ב"ואביטה", ראייתם שלמדנו את הפרק השלישי במאמר. הסברנו שבעצם יש כאן שלש דרגות של תשובה, כנגד עולמות בריאה-יצירה-עשיה, מתוכן למדנו בינתיים על שתי תשובות.

הפרק הראשון שייך לצדיקים, כנגד עולם האצילות. הפסוק של הפרק הראשון הוא "ואברהם זקן בא בימים", השייך לעבודת הצדיקים – "לאשתאבא בגופא דמלכא" על ידי קיום התורה והמצות. הפסוק של הפרק השני הוא "אשרי אדם לא יחשב הוי' לו עון", אדם שאם הוא מסיח את הדעת רגע אחד ממחשבה על ה' היסח הדעת נחשב לו כעון. הפסוק של הפרק השלישי הוא "כי נער ישראל ואהבהו וממצרים קראתי לבני", שאחרי שהאב פינק יותר מידי את בנו והבן התחיל לעשות שטויות האבא זורק אותו מהבית וכך מביא את הבן לצעקה מעומקא דלכא לשוב אל אביו.

מלת התשובה של עולם הבריאה היא בושה – האדם מתבייש בכך שהסיח דעת מה', זו הסחה 'קטנה'. מלת התשובה של עולם היצירה היא צעקה – האדם צועק על שהסיח דעת מה' 'בגדול' אף שיש בדרגה זו גם בושה, העיקר הוא הצעקה. תכף נראה מה המילה של הפרק הרביעי, של התשובה של עולם העשיה.

שם הוי' בתשובה של עולמות ביי"ע

לשלת העולמות ביי"ע שייך שם הוי', המתגלה בהם כדי להחזיר את החוטא בתשובה. בדרגה של עולם האצילות, אצל צדיקים, ה' מופיע כ"אל שדי" – הרי הפסוק עליו נאמר המאמר הוא "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם" – אך כדי לחזור בתשובה צריך להתבונן בשם הוי'.

בדרך כלל בחסידות מוסברות שתי דרגות של שם הוי', אבל כאן יש שלש דרגות. אולי כנגד שם העצם, שם המפורש ושם המיוחד? הממוצע של עצם-מפורש-מיוחד הוא רחמים. כאן הכל (כל ארבעת העולמות אבי"ע

במאמר, היא מרש"י בסוף פרשת בשלח. על הפסוק "ויבא עמלק" אומר רש"י: "סמך פרשה זו למקרא זה, לומר תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם, ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים אלי ותדעון היכן אני. משל לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך, היה אותו הבן רואה חפץ ואומר, אבא טול חפץ זה ותן לי, והוא נותן לו, וכן שניה וכן שלישית, פגעו באדם אחד, אמר לו אותו הבן ראית את אבא. אמר לו אביו אינך יודע היכן אני, השליכו מעליו ובא הכלב ונשכו". **אף שאינו באי]סור ח"ו** [כמו שאוכל שוקולד עם הכשר].

ועי"ז **יתמרמר במרירות נפשו** על העבר שכלה י[מיו בחשך] **נחשך** אותיות **שכת**, משכחת ה'. **ויצעק אל ה'** [הלשון כאן הוא צעקה, שיש בדרגה הזו גם צעקה, אך אין היא העיקר, תכף נראה מה הלשון העיקרי בעולם העשיה]. **על העתיד מעומקא דליבא לדבקה בו**, ליכלל וליבטל [בשאר הדרגות במאמר עד כה כתב "ליבטל וליכלל" וכאן אומר "ליכלל וליבטל", העיקר אצל בעל תשובה זה הוא הבטול, בטול עצמי גמור. בטול זה חשוב לו יותר מההתכללות בה' ובא אחריה – קודם עליו להכלל בקדושתו יתברך בעזבו את מקומו, עולם הדמיון בו הוא נמצא, ואח"כ להבטל במציאות לגמרי, אינו רוצה ואינו יכול לסבול שישאר ממנו, מישותו הטמאה, מאומה]. **באורו ית' בכלות הנפש בצמאון לה'**, כמו העיף וצמא במדבר [ד]ייקא. **ווי"ש ממעמקים קראתיך** [את הפסוק הזה הוא מוסיף כאן. הוא לא הביא אותו קודם], **וכמ"ש בזה"ק דבעלי תשובה משכי לקב"ה עליהו בחילא סגי לאתקרבא למלכא בו'**.

איננו יכולים להשיג את הקב"ה בכבודו ובעצמו, הוא תמיד יהיה מעבר אלינו. רק בגאולה נזכה ל"עד ועד בכלל" – נשיאת הפכים, להשיג את מה ש(עדיין) אי אפשר להשיג.].

התשובה על הריחוק

כעת הוא עובר לדרגה הרביעית, של עולם העשיה. בדרגה הקודמת האבא זרק את בנו – כעת בנו רחוק ממנו, כמו שהאבא בארץ ישראל והוא ברוסיה או בארצות הברית או באלסקה (שכבר נהייתה חלק מארצות הברית). אבל כאן, במדרגה הרביעית, האדם נמצא במקום אחר לגמרי, כאילו הוא קבור בתוך האדמה, נמצא בהיכלי התמורות, בתוך חלום של דמיונות ותאוות:

[ולתוספת] **ביאור הגה שם הוי"ה ב"ה מורה היה הוה ויהיה בהשואה ממש** [כמו קודם] **בריאת העולם ואחריו שאין עוד ואפס ממש זולתו, כך הוא עתה** [ממש לפניו] **ית' דקמיה כלא ממש חשיב כולא** [עיקר הדגש כאן הוא שהקב"ה "היה הוה ויהיה כאחד", "אתה הוא עד שלא נברא העולם, אתה הוא משנברא העולם", בלי שום חילוק, ומכך עולה שבעצם אין כלל עולם, שהרי העולם לא פעל אצלו שינוי כלל, "אני הוי' לא שניתי". אם העולם היה קיים בפני עצמו היה אמור להיות שינוי כתוצאה מבריאתו, אבל מכך שאין שינוי מתברר שאין העולם נחשב לכלום].

ובשיעמיק האדם להתבונן בזה באמת לאמיתו, אזי יהיה בעיניו כרשע למפרע [שהי' רחוק מה' והלך חש] **כים ולתאווה יבקש** [נפרד] [פעם ראשונה שהרבי מזכיר כאן תאוה. קודם, בפרק הקודם, הוא לא אמר תאוה אלא רק שהתחיל הנער לעשות שטויות משכחת ה'. יש שני אבי אבות הטומאה – גאווה, דהיינו הרגשת הישות, ותאוה. הדוגמא לדרגת עולם היצירה כאן

צריך את הסייעתא של הקב"ה שנמצא אתו כדי לקום.]

כי להיות דרישת האהבה [מתוך החשך ע"י ש] רואה בנפשו [כי נדחית לחוץ [שהוא בזמן קטנות.], הוא] שלא כענין שארו"ל שמאל דוחה וימין מקרבת, שהאהבה שהוא בחי' ימין הוא מחמת התקרבות, [אלא היינו] דוקא כשישראל הם בגדלות השכל [בה רואים את האהבה – גם את אהבת הקב"ה אליו וגם את אהבתו לקב"ה, אור ישר ואור חוזר, "יהי אור ויהי אור". ויש גם את הניצוץ – ניצוץ של אהבה קדושה – שטמון בתוך הקליפה ממש, בתוך התאוה הזרה, משא"כ כשהם בבחי' נער בחי' קטנות כנ"ל. וע"כ נפלה גם האהבה לבחי' קטנות ולאהוב דברים זרים בענייני הגוף שהוא האויב, וכמ"ש כי הגדיל אויב דהיינו שהאויב נעשה בחי' גדול בעל שכל, ויש לו בחי' מוחין גדלות [הקליפה נהיית בגדלות מוחין, כמו באוניברסיטה, אך כל המוחין שלה הם בשביל התאוות.] [כמ"ש לא נתמלאה צור [אלא מחורבנה של ירושלים – את כל הגדולה של צור, מלשון ציור ודמיון, חולל החורבן של ירושלים, שלימות היראה.]] להעמיק דעת בעניינים גשמיים ותאוות העולם הזה וצרכי הגוף ונעשה חזק ובריא אולם, אשר ע"כ הוצרך אצלו לירד פלאי' האהבה לבחי' אחוריי' [השיב אחר ימינו", שבחי' האהבה שלו יתברך ירדה לבחינת אחוריים, לתת חיות לקליפות. מכיון שאהבת ה' ירדה לקליפות, לכן האדם אוהב תאוות זרות ושוקע בהן.], כדי להעלותו מן הארץ החומרית ההיא ולקשר נפשו ולדבקה בה' חיי החיים ע"י כי משם ידרשנה האהבה [באשר הוא שם.]. ע"י העמקת הדעת בזה הענין עצמו איך נפל מטה מטה מאד בבחי' גלות

"השיב אחר ימינו" – דרישת ימין ה' הטמונה

בקטנות

[וזהו השיב אחר ימינו מפני] אויב [זה הפסוק של הדרגה הרביעית. ימין הוא אהבה, והקב"ה משיב לאחור את האהבה שלו, את "ימינו", מפני אויב. מי הוא האויב? היצר הרע, שמושך אותו לכל מיני תאוות. הענין הוא להתבונן שהקב"ה נמצא בתוך כל הדמיונות שלו, בתוך החלום שלו. הרעיון מזכיר את תורת הבעל שם טוב שאין שום מציאות לקליפות בפני עצמן וחיותן מהניצוץ אלקות שנמצא בהן, רק שלעתיים הניצוץ קלוש מאד או שהוא כבה לגמרי. כך כאן, הניצוץ כבה, אבל בעל התשובה צריך להתבונן איך ה' בכל זאת נמצא בתוך המציאות הזו, איך "השיב אחר ימינו" להתלבש בקליפות האלה, וכשהוא משיג זאת הוא שב בכך אל ה'.

מעניין שדוקא בדרגה הזאת האחרונה, בעולם העשיה, יש הרבה שכל, יש הרבה חב"ד דווקא בעשיה. עולם היצירה הוא עולם של רגש, לכן בו הבן צועק על שהתרחק מאביו, אבל כאן הענין הוא לדרוש את ה'. זו המילה של הדרגה הזאת – דרישה, "בכל לבי דרשתיך". דרישה היא גם חיפוש, לדרוש את ה' במצבו הוא. הדבר מזכיר קצת את תורת הבעל שם טוב על העלאת המדות, העבודה לחפש את הניצוץ קדושה שבקליפה. לצדיק נפלו לו מחשבות זרות שאינן משלו, אלא משל אחרים, והוא עוסק בהעלאת המדות מתוך אליו. לעומתו, בעל התשובה כאן ממש נמצא בתוך הקליפות האלה וכדי לצאת מהמצב שלו הוא חייב לדרוש את ה', לגלות את הניצוץ הקדושה בקליפות במצבו הוא, "באשר הוא שם". האריז"ל מסביר ש"שם" הוא סטרא אחרא. הוא נמצא במצב של "נפלה לא תוסיף קום", שהזהר מפרש שהוא מצד עצמו לא יכול לקום, רק

חב"ד – רואים שהתגלות היא מושג שלילי. הוא בעצם רוצה את עצמו, מודעות עצמית, שהוא ירגיש את עצמו מרגיש את ה'. (כמו במאמר "לא תהיה משכלה"). בדיוק, זו הנקודה, שהוא עסוק בעצמו ולא בשליחות שלו באמת.], לכן נמשך ונשתלשל מרום המעלות עד סוף כל דרגין עד שנעשה למטה בקליפה מן ההפך אל ההפך לגמרי, בחי' השכחה ניש שלשה צירופים בעלי משמעות של אותיות **שכח** – **חשך**, **שכחה** וה**כחשה**, אדם ששוכח מה' ומכחיש אותו, ח"ו.]. **לא ידעתי את ה'** [אפשר לומר ש"לא ידעתי את הוי"ו מגיע מ"ידעתי את הוי"ו" שהוא אומר שהוא יודע את ה'. זה חידוש. אם תלך לפסיכולוג – פסיכולוג אמתי, של תורת הנפש – הוא יגיד לך מה שרש הבעיה שלך: הגעת לפרעה דקליפה, מודעות עצמית וגאווה, מכיון שהיית בפרעה דקדושה, חפשת גילויים.]. הוא מביא שלש ראיות, משלשה פסוקים, שהגילוי הוא לא טוב: [ולכן ארז"ל ע"פ וירא אלקי' את האור כי טוב כי טוב לגנוז [טוב לגנוז את האור לעתיד לבא, לזמן בו כן יהיה גילוי טוב לגמרי כי לא תהיה יניקה לחיצונים. בעצם, מה שהוא אומר כאן סותר לכאורה את כל הענין של חב"ד – כמה שיותר לגלות, "יפוצו מעינותיך חוצה", כמו שהרבי רוצה. (אולי מכיון שהחסידות היא טעימה מהעתיד לבא אפשר כבר להשתמש בדרגה של "אתפריעו כל נהורין"?). כן. על כל פנים, בדור של אדמו"ר הזקן עוד לא היה כך. כנראה לכן אדמו"ר האמצעי, שהוא כבר דור שני, כותב בסוף קונטרס ההתפעלות שהוא נשבע שלא הסתיר עוד כלום. לכאורה, למה צריך להשבע על דבר כזה?! כנראה שחסידים חשדו שהוא לא רוצה לגלות בגלל מה שכתוב כאן (מאמר שהם שמעו מאביו כל שלש שנים!).], וכמ"ש **ואת צנועים חכמה** [מי שחכם הוא צנוע ולא מגלה את כל החכמה שלו]. **וכתי' כבוד אלקי' הסתר דבר** [(לכאורה סותר את

[העיקר כאן הוא דרישת ה' בתוך הבור שהוא נמצא.], **ויצעק אל ה' ויתבושש מגדולתו כנ"ל** [שתי המדרגות הקודמות – בושח וצעקה – גם כלולות כאן. בבריאה העיקר הוא בושח, ביצירה נוסף לבושח צעקה, והוא העיקר, ובעשיה נוסף לשתיהן דרישה, והוא העיקר.].

פרעה דקדושה – רצון בגילויים – מקור

לפרעה דקליפה

[כעת הוא בא לקשר את הכל לענין גלות מצרים והאתחלתא דגאולה של פרשת וארא:]: והנה ענין גלות מצרים, כי יש בחי' מצרים ופרעה בקדושה [שתי דרגות, מצרים דקדושה ופרעה דקדושה, אלו שני דברים שונים, כפי שיסביר.]. כנגד מצרים ופרעה שבקליפה [גם פרעה ומצרים דקדושה אינם טובים. בדרך כלל הייתי חושב שפרעה דקדושה הוא דבר חיובי, כמו שגם מסביר הרבי בדבר מלכות לפרשת בא, שפרעה דקדושה הוא דרגה של "אתפריעו כל נהורין", אבל כאן מסביר שזו לא דרגה חיובית ממש כי משתלשל ממנה פרעה דקליפה.], כי זה לעו"ז עשה האלקי' וזה נמשך מזה [כשכתוב "זה לעמת זה" הייתי חושב שיש כאן דבר טוב מול דבר רע, אבל באמת גם הטוב המדובר הוא טוב יחסי, יחסית לדבר הרע שלעומתו, ולא טוב אמתי. (מה שכתוב בתניא פרק ו' על "והנה זה לעומת זה" של הנפש האלקית מול הבהמית, הוא גם טוב יחסי בלבד?) כן, הרי "זה וזה שופטן" ו"אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו", צריך את העזר האלקי שיכריע ביניהם.].

כי מחמת שפרעה בקדושה הוא גילוי אלקות כמ"ש בזהר דאתפרעו כל נהורין [פרעה דקדושה הוא במילה אחת – גילויים, הרצון לקבל גילויים במקום הרצון בעצם. מהפסוק "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו" – פסוק מאד חשוב בחסידות

אומר שבלי התחדשות כל יום במצות אני נמצא במצרים דקליפה, צריך להיות בדרגת "מי שיש לו מנה רוצה מאתים". הוא מפרש את "ואתהלכה ברחבה כי פיקודיך דרשתי" – שאני מתנהג באהבה, "ואתהלכה ברחבה", בגלל היראה, דרישת הדרך מתוך יראה לנפשו שמא הוא תועה. גם באיזביצא שמודגש מאד העבודה של "ואתהלכה ברחבה" – 'התפשטות' – כתוב שצריך לבוא מתוך יראה דווקא].

ומחמת בחי' מצרים שבקדושה נמשך ונשתלשל עד שנעשה למטה בקליפה ערות הארץ דהיינו בחי' פגם הברית ניש כאן משהו מעניין – נקודה שאיני יודע אם רבי נחמן ועוד צדיקים שדברו על פגם הברית הזכירו אותה – שעשיית המצות כ"מצות אנשים מלומדה", מתוך הרגל, מובילה לפגם הברית. כמו שיכתוב תכף, אין הכוונה לפגם הברית ברצון אלא לקרי, "מקרה לילה", והיינו כי ע"י שאינו משתדל להרבות תורה ומע"ט ודי לו במה שעוסק, כי לפי ראות עיניו יוצא ידי חובתו ואינו רואה חוב לעצמו, נכשל בפגם הברית שמטמאין אותו בע"כ שלא ברצונו במקרה לילה [בספר שבילי אמונה כתוב שאם יוצא לאדם קרי בלילה בעל כרחו, ולא מפני שהרהר ביום, זהו לא פגם הברית אלא צורך הגוף, ועל ידי חלום זה הוא מחלים. אבל כאן הוא לא מחלק וגם לזה הוא קורא פגם הברית. בנועם אלימלך הוא כותב שטומאת קרי באה על מנת להביא את האדם להכנעה ושפלות בפני ה'.], וכמ"ש אשר מצרים מעבידים.

יציאת מצרים – העליה למעלה מטעם ודעת

ויציאת מצרים היא בחי' תשובה עי"ז הענין עצמו, כשהוא רואה בעצמו שהוא רחוק מה' בתכלית כנ"ל. ולכן כתי' [אחרי כל ארבעת הלשונות של גאולה – "והוצאתי... והצלתי... וגאלתי... ולקחתי..."]

המשל על היהלום שבכתר המלך שהיה צריך לכתוש אותו כדי להוציא ממנו תרופה. רואים שצריך כן לגלות, אף שיכולה להיות מהגילוי יניקה לקליפות.) שם מדובר בפיקוח נפש, במצב של פיקוח נפש צריך לגלות. וכנראה שבימי אדמו"ר האמצעי זה כבר נעשה פיקוח נפש ביחס לתקופת אדמו"ר הזקן, שהוא עצמו אמר את המשל הזה, אלא הכל לפי ערכין ומדור לדור הפיקוח נפש גובר ואותו משל גופא נעשה יותר ויותר אקטואלי. אך מה שנשאר עיקר – לא להרגיש את הגילויים, לא לקבל ישות מהגילויים, לא להיות אותו כסיל עליו נאמר "לא יחפץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לכו".]

מצרים שבקדושה – הסתפקות בעבודת ה'

שלו – כמקור למצרים דקליפה

ומצרים שבקדושה [היא משהו אחר לגמרי]. הוא בחי' מיצר וקטנות שבקדושה, שמסתפק בתורתו ועבודתו שלומד בתורה ועובד ה' [מצרים דקדושה היא ההרגל, ההליכה בתלם.], היפך מ"ש ואתהלכה ברחבה שהוא בחי' מוחין דגדלות [של מדת האהבה.]. וכת' [בהמשך הפסוק] כי פקודיך דרשתי, דהיינו כמו למשל אדם שהולך על אם הדרך אשר ידע בה תמול שלשום ואעפ"כ שואל ודורש עלי' כמסתפק, כי ירא לנפשו שמא הוא תועה בה [למרות שהנחת תפילין הרבה פעמים בחיים – אני לא יודע היום איך מניחים תפילין. אכן מבצע תפילין של הרבי, שאני מניח תפילין ברחוב ליהודים שלא יודעים איך להניח תפילין, הוא סגולה לדרישה ולהסתפקות הזו.]. כך אמר דוד ואתהלכה ברחבה כי פקודיך דרשתי, שאני דורש ושואל תמיד שמא לא יצאתי ידי חובתי עדיין [אדמו"ר הזקן

ירידה צורך עליה], ונתתי א[ותה לכם מורשה [מדייק את המילה מורשה:]. כי הנה האהבה הבאה מבחי' תשובה היא כמו] ירושה שנפלה לו הון רב אשר לא עמל בו, כך הנה האהבה הלזו [וקרבת ה' הבאה מזה, היא] שלא ע"י מעשיו הטובים דבר יום ביומו, כי אם בשעה אחת [כמו רבי אלעזר בן דורדיא, שטמן ראשו בין ברכיו ויצאה נשמתו בבכיה וקנה עולמו בשעה אחת, שעה גם מלשון שעה-פניה אחת ברצון עז להכלל ולהבטל בקוב"ה], ה"ז באה לו בתורת ירושה שהנחיל אותו הקב"ה.

סיכום

ב"ה סיימנו את המאמר "דער פרומער וארא". יש עליו גם את הביאורים של הצמח צדק ורבי הלל מפאריטש, אבל נסתפק במה שלמדנו עד כה. גם בביאורים האלה לא כתוב המבנה שהוסבר – חלוקת המאמר לארבע דרגות, כנגד ארבעה עולמות:

אצילות	צדיקים	"ואברהם א-ל ש-די בטול זקן בא בימים"
בריאה	בעלי תשובה	"אשרי הוי' (נצב בושה אדם לא עליו...)
		יחשב הוי' לו עון"
יצירה	בעלי תשובה	"נער הוי' (מהוה צעקה ישראל כל)
		ואהבהו
עשיה	בעלי תשובה	"השיב הוי' (היה דרישה אחור הוה ויהיה) ימינו"

וידעתם כי אני הוי"ה, פ"י שתתקשרו ותדבקו בשם הוי"ה כנ"ל [בענין התשובה]. וזהו [מה שכתוב אחר כך] והבאתי א[אתכם אל הארץ אשר נשאתי ידי [יד ימיני], כי מחמת שמתחלה הי' בחי' השיב אהור ימינו, הנה עתה ע"י תשובה יתעלה היד שהיא האהבה בעילוי אחר [עילוי] בנשיאת היד למעלה מן הראש כמו וישא אהרן את ידיו [מוסבר בחסידות שהרמת יד מעל הראש מראה על דרגה שמעל המוחין, כתר. כך בברכת כהנים, שממשיכה מהכתר יותר מכל ברכה אחרת.

שלש הדרגות של התשובה קשורות ל-ג רישין שבכתר: התשובה של עולם הבריאה מגיעה לראש התחתון, התשובה של עולם היצירה מגיעה לראש השני, והתשובה של עולם העשיה מגיעה לראש העליון, רישא דלא ידע ולא אתידע, אמונה פשוטה (אם כן, יש כאן רמז לפורים, שהענין של פורים הוא לגלות את ה' בהסתרה, מגלת אסתר, ועי"ז מגיעים לרדל"א, "עד דלא ידע"?), כן, אותו ענין (שבת היא בחינת אצילות, עבודת הצדיק, חגים דאורייתא בחינת בריאה, חנוכה בחינת יצירה ופורים בחינת עשיה). וזהו "והבאתי אתכם אל הארץ", ארץ ישראל, שהוא הלשון החמישי-המשיחי].

דהיינו שתתרבה האהבה ותגדל במאד עד למעלה מן הדעת המושג, כי לית מחשבה תפיסא בי' [וגם לכך נגיע, "עד ועד בכלל", "עד דלא ידע" – תכלית הידיעה שנדע שלא נדע" וגם את מה שלא נדע נדע]. וגם ישראל ית[עלו במדרגתם יותר] ממעלה ומדרגה שהי' להם תחלה [בחי' ישראל עלו במחש' עליה במחשבה שעליה נאמר "לית מחשבה תפיסא ביה כלל"], [ועתה] יהיו במדרג[ה יותר גבוה ומ]עלה מעלה מבחי' המחשבה [יוצא שבעל התשובה רק הרויח מכל זה]. כן,

כ"ח שבט ע"ז - כפ"ח סודו של בניה - יחודים שנוגעים לכלל

ברית בניה שי' מלטר

בין בניהו (בשמואל) לבניה (בדברי הימים) | "בן איש חיל מן קבצאל" | "מן קבצאל" – יחודים ששייכים לכלל ישראל | חוש ב"עת רצון" – התקשרות לכלל על ידי שפלות | "גואל ראשון" ו"גואל אחרון" בסוד בניה | עשר הספירות בכינויי בניה

נגנו "צמאה לך נפשי".

כשמתבוננים באותיות, **בניה** הוא אותיות **בינה**. כתוב – באריז"ל במקום אחר, לאו דווקא בהקשר של בניה, אך מובן שקשור לשם בניה בדרך ממילא – ש-**בינה** היא **בן י-ה**. כשמוסיפים את ה-ו, בניהו, כבר בגימטריא **חכמה**. עוד דיוק, שבשמואל כתוב "ובניהו בן יהוידע", הפסוק מתחיל ב-ו, ואילו בדברי הימים – הפסוק שלנו – מתחיל "בניה בן יהוידע" בלי ו. נמצא שה-ו של "ובניהו" בספר שמואל שמורה ומפקדת אצל בניהו עבור "בניה" של ספר דברי הימים כדי שגם הוא יהיה, יכלול בעצמו, בניהו.

"בן איש חיל מן קבצאל"

מה בכלל המעלה של ספר דברי הימים? הוא עוד יותר משיחי מאשר ספר שמואל. בספר שמואל מסופר אודות דוד המלך של פעם, שהיה "פלג קיסר", ואילו בספר דברי הימים מסופר אודות דוד המלך מלא, דוד שהוא המשיח, "קיסר" שלם. השם בניה הוא מספר

בין בניהו (בשמואל) לבניה (בדברי הימים)

לחיים לחיים. מזל טוב! עכשיו שמעת מיהודה שבניה הוא בן י-ה, בן של ה'. ידוע שבספר שמואל כתוב בניהו, "ובניהו בן יהוידע וגו'", ובספר דברי הימים כתוב בניה, "בניה בן יהוידע וגו'". האריז"ל, עד כמה שראיתי, לא מתייחס לבניה בלי ו אלא דווקא לבניהו, ובאמת אומר שהוא בן של השם **יהו** – הבן של התפארת. **י** היא חכמה, **ה** היא בינה ו-ו היא התפארת, והבן של התפארת הוא המלכות, שם **בן**. לפי הפירוש הזה יש אפילו מעלה בבניה, בלי ה-ו, כי בו המלכות-הבן מקבלת ישירות מהמוחין, **י-ה**. לא רק בן של **י-ה-ו**, שהוא בעיקר בן של התפארת, אלא שמקבל ממקום יותר גבוה.⁸

⁸ ידוע ש: **י יהו יהו-ה** היינו סוד שיר פשוט

שיר כפול שיר משולש שיר מרובע. וכך י"ל יש **בן י** (**בני**, סוד "אבא יסד ברתא") **בן יה** (**בניה**, המשכת מוחין בעצם, שיר כפול, למלכות) **בן יהו** (**בניהו**, בן של השיר המשולש, מדות הלב שעיקרן תפארת) **בן יהו-ה** ("בנים אתם להוי' אלהיכם", קבלת המלכות משיר מרובע, שלמות שם הוי' ב"ה, סוד "שלם וחצי") = 280 = 4 פעמים 70, **בן חי** (הערך הממוצע של ארבעת

הבנים – כנגד ארבעה בנים דברה תורה), סוד "בן איש חי" (הנאמר על בניה-בניהו). אם נוסיף לפני הכל **בן** (סוד הבן החמישי, המשיחי, עצם שרש המלכות ברדל"א, מעל לאותיות שם הוי' ב"ה) נקבל 332 = **צמח צרק** = **מנחם מענדל**!

שאומרים "דע מאין באת" – הוא מהמקום שנקרא קבצאל (בניה בן יהודע = קבצאל ע"ה). הוא בן איש חיל והוא רב פעלים. בעצם התואר השלם מחולק לארבעה חלקים – "בניה בן יהודע, בן איש חיל, רב פעלים, מן קבצאל". יש כאן עשר מלים – בהמשך נתבונן איך לכוון אותן כנגד הספירות.

קודם נאמר איך האריז"ל מסביר את סוד קבצאל, מתאים לפירוש הגר"א שהיא עיר החכמה. האריז"ל אומר שהסגולה המיוחדת של הילד הזה, בניה, שהוא יודע ליחד יחודים. הוא כותב עוד יותר – הוא מדבר על המקובלים והצדיקים הכי גדולים – שכל אחד שיודע לייחד יחודים מתנוצצת בו הארה של בניהו בן יהודע. איך אני יודע שהענין שלו הוא לייחד יחודים? בגלל המקום ממנו הוא בא, קבצאל. הוא אומר שקבצאל לשון קבוץ ויחוד. על ידי היחודים שהוא עושה הוא מעלה מ"נ, שהעלאת מ"נ היא אתערותא דלתתא בשביל להביא את הגאולה – זהו סוד שם בן בקבלה, לכן הוא בן, בן י-ה או בן י-ה-ו. עוד יותר, הוא אומר שיש שני סוגי אנשים-צדיקים שמייחדים יחודים: ישנם צדיקים שמייחדים יחודים בכל עת, לפי הזמן, לפי הענין, אבל אין להם חוש ב"עת רצון". זה גם טוב, אבל אם אתה צדיק כזה – כמו כל מי שיושב כאן שהוא מ"ועמך כלם צדיקים" – אם אנחנו מייחדים יחוד בלי חוש מתי הרגע הכי מתאים, מתי ה"עת רצון", היחוד פועל רק לפי שרש הנשמה שלי. אבל מי שיש לו חוש ב"עת רצון" מגיע לשרש כל נשמות עם ישראל והיחודים שהוא עושה הם יחודים של קבצאל, יחודים של כל עם ישראל, שלא מוגבלים לשרש הנשמה הפרטית שלו. הוא אומר שאב-טיפוס של הצדיק הזה, שיודע את ה"עת רצון" ועושה את היחוד ב"עת רצון" הוא בניה בן יהודע, זה עיקר הסוד שלו.

דברי הימים ולא משמואל. בכל אופן, הפסוק בדברי הימים מתחיל "בניה בן יהודע" בלי ו. יש עוד דיוק ידוע, שבדברי הימים – הפסוק שלנו – כתוב בפירוש "בן איש חיל", ואילו בשמואל הכתיב הוא "בן איש חי" והקרי "חיל". בשמואל יש כתיב וקרי ואילו בדברי הימים 'לכתחילה אריבער' כתוב "חיל". חי לכול ב-חיל בדרך ממילא. "חיל" הוא הברכה של כל הילדים, החל מהרוך הנימול, שיהיה "חסיד ירא שמים למדן". מי שהוא חסיד וירא שמים הוא כבר חי, אך כדי להיות חיל צריך להיות גם למדן.

שוב, הפסוק שלנו מתחיל "בניה בן יהודע בן איש חיל רב פעלים מן קבצאל". אחר כך הפסוק מתאר מה הוא עשה, אבל עד כאן התואר שלו. בשמואל כתוב במלה אחת "מקבצאל" ובדברי הימים "מן קבצאל". כמובן, השינויים משליכים על הגימטריא של הכל. כמו שיש אליה-אליהו יש בניה-בניהו, אבל כפי שראינו, בבניהו יש עוד ו – "ובניהו" – פקדון ששייך לבניה של דברי הימים, של משיח. בכלל, השם בניה בן יהודע שייך למשיח.

"מן קבצאל" – יחודים ששייכים לכלל

ישראל

נתבונן בפסוק שלנו, הפסוק של דברי הימים: הגר"א כותב בפירושו על התנ"ך שקבצאל היא עיר בדרום יהודה, וכותב שהיא עיר החכמה. כנראה שהוא מתכוון שעל שם העיר הזאת כתוב "הרוצה להחכים ידרים". כבר סימן שהילד הזה יהיה חכם. כשמתפללים על הילד הזה, וכנראה גם התפלות שהיו בשביל הילד הזה, אלה תפלות חכמות. תפלה חכמה היא תפלה בבחינת "איזהו חכם הרואה את הנולד", הוא כבר רואה את הנולד מתוך התפלה שלו (היינו כאשר תפלתו שגורה בפיו, שאז בטוח הוא שתתקיים). המקור ממנו בא בניה – כמו

"פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי", אתה פודה אותי כי אפילו האויבים שלי אתי, אפילו אנשי אבשלום אתי, מתפללים עבורי, כי אני בעצם שייך לכולם. זה הפירוש שלנו ב"רב פעלים". הפשט הוא שעושה הרבה מעשים טובים, אבל ה"רב" אומר גם "כי ברבים היו עדמי", שעושה בשם הכלל, מרגיש את הכלל, וממילא יש לו חוש ב"עת רצון", והיחודים שלו בדרגה אחרת לגמרי. כך מסביר האריז"ל, ומכיון שאנחנו לאחר תקופת הבירורים ונכנסנו לתקופת היחודים צריך לשאוף למדרגה הזו.

"גואל ראשון" ו"גואל אחרון" בסוד בניה

נעשה גימטריא של הקשר של השם הזה לאחרית הימים: כתוב בפסוק "צמח שמו ומתחתיו יצמח", ולפי זה חז"ל אומרים ש"מנחם שמו", מכל שמות המשיח הכי קשור לפשט הפסוק כי **מנחם** שוה **צמח**. נעשה גימטריא, יש כאן שם מורכב – איני יודע אם יש עוד שם כזה בתנ"ך, שרק כדי לזהות אותו, לומר את השם עם כל התארים, צריך ביטוי של עשר מלים (גם קשור להתקשרות לכלל ולעת רצון) – **"בניה בן יהודע בן איש חיל רב פעלים מן קבצאל"**, יוצא 1380, עשר פעמים **צמח, מנחם**. זהו הערך הממוצע של כל מלה, דווקא איך שכתוב כאן בדברי הימים. יש כאן ארבעה ביטויים, אז נחלק גם לארבע – ממוצע כל ביטוי הוא **משה** (ד פעמים **משה** היינו **משה** פנים ואחור, שלמות של משה רבינו). משהו מופלא. הרי "הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון", אז יש כאן שני רמזים מובהקים שבניה קשור למשיח – גם משה וגם מנחם. לחיים לחיים, שזה הקטן גדול יהיה. עיקר הווארט הוא הרגישות ל"עת רצון", שתלויה בשפלות, שהיא המקשרת את האדם – ששרשו **בן**, מלכות – לכלל.

חוש ב"עת רצון" – התקשרות לכלל על ידי שפלות

אם כן, לרך הנימול שלנו פה יש חוש ב"עת רצון". איך זוכים לחוש ב"עת רצון"? יש גימטריא ידועה ש"עת רצון" שוה **שפלות** – אם לאדם יש שפלות, שהוא לא פה בכלל, לא אני, אז הוא רגיש לעת רצון (ובעצם הוא פועל עת רצון). כל עוד יש 'אני', שאני עושה יחוד, לכל היותר הוא יגיע לשרש נשמתו. דווקא בשפלות אמתית, כמו שקרא רבי מנחם מענדל מויטבסק על עצמו "השפל באמת", כך היה חותם, ממילא הוא קשור לכלל – השפלות מקשרת את האדם לכלל, לכן זו תכונת דוד מלך ישראל (הנשמה הכללית של עם ישראל), "והייתי שפל בעיני". אני לא פה, הכל ה', ולכן אני קשור לכלל. דווקא מי שקשור לכלל מרגיש את ה"עת רצון". יש משהו בכלל ישראל ששייך להרגשת הזמן, העיתוי הנכון של כל דבר – כל דבר יפה בעתו. צריך חוש בעיתוי. במיוחד אנחנו, שרוצים לפעול במציאות הקיימת כאן, מאד חשוב חוש בעיתוי, מתי "עת רצון". לשם כך אני צריך להיות מחובר בעצם לכלל. איך אני משיג זאת? על ידי **שפלות**, בגימטריא "עת רצון".

אנחנו יודעים מה שהרבי אמר שכבר הסתיימה עבודת הבירורים, וכעת אנחנו בתקופה של עבודת היחודים. לכן כעת כולנו צריכים להתדמות לבניהו, להתקשר לדמות של בניה בן יהודע. נאמר את זה בעוד מלים שאנחנו אוהבים: יש תופעות ומעשים שהם מקומיים, אפשר לעשות יחוד ביצהר – יפה מאד, שייך לשרש הנשמה של היצהרניקים. אבל אנחנו רוצים יחוד לא רק ביצהר, רוצים יחוד בכל עם ישראל, בכל העולם כולו. לשם כך צריך את החוש ב"עת רצון". שוב, זה החוש בעיתוי של כל דבר, ואז מה שאתה פועל – "רב פעלים" – הוא בשם ה"רב". דוד המלך אומר

מלחמה, וגם התרגום, ירא שמים, ירא חטא, שייכים לגבורה. לפי זה "איש" – "איש חיל", הבעל של החיל, כמו "איש נעמי", "איש האלהים" – הוא כבר חסד, "זכר חסדו". "בניה בן יהוידע" (חב"ד) הוא "בן איש חיל", והביטוי הזה לפי ההתבוננות שלנו כולל את החג"ת.

אחר כך "רב פעלים" היינו מעשים בפועל ממש, נצח והוד, זה הכי פשוט.

בסוף "מן קבצאל" היינו יסוד ומלכות. לפי האריז"ל זה הכי טוב, כי הוא אומר ש"קבצאל" היינו הכלל, היחודים של הכלל, כל הנשמות יחד, ספירת המלכות.

ולסיכום:

בינה

חכמה

בן

בניה

דעת

יהוידע

גבורה

חסד

חיל

איש

תפארת

בן

נצח-הוד

רב פעלים

יסוד-מלכות

מן קבצאל

עשר הספירות בכינויי בניה

עוד דבר להשלים, לכוון את הביטוי כנגד הספירות:

הכי פשוט לכוון הוא השם יהוידע – האבא של בניה, כעת יהודה צריך להזדהות איתו – לשון דעת. אז מן הסתם כל הביטוי של השמות, בניה בן יהוידע, קשור לשכל, חב"ד. היות שבמקום אחר כתוב בניהו – אפילו עם עוד ן כדי להשלים את ה-בניה שלנו לבניהו – אני אומר ש-**בניה** אכן רומז ל**בינה**, אבל הבינה של החכמה. החכמה היא גם פרצוף שלם, והבינה של החכמה היא היכולת לתפוס את הברקים של השכל. החכמה היא ברק המבריק על השכל, והברק מיד נעלם – חוזר ללא-מודע – והיכולת לתפוס את הברק המבריק על השכל היא הבינה של החכמה. הבינה של החכמה היא בחינת שרה אמנו. אברהם אבינו ושרה אמנו הם או"א עילאין, אברהם מבריק הברקות, אבל הכח לתפוס את הברק באויר, כמו לתפוס חץ באויר, הוא יותר מהכח לירות את החץ – שרה גדולה מאברהם. זה הסוד של בניה, והוא כאן החכמה, "בן" ("בניה בן יהוידע") הוא בינה (בן לשון בינה) ויהוידע הוא דעת (נמצא ששלש התבות "בניה בן יהוידע" מכוונות כנגד חב"ד לפי הסדר).

אחר כך בא "בן איש חיל" ("בן איש חיל" = **יש מאין**, ג"פ 137, ממוצע כל תבה). בן יכול להיות בקבלה בינה, ואם זה שם **בן** היינו מלכות, אבל הבן (של אבא) הוא תפארת (בסוד "מה שמו ומה שם בנו"), התפארת היא הבן, ה"ברא", והמלכות היא ה"ברתא", הבת. החיל – שהתרגום עליו הוא "דחיל חטאין" – הוא גבורה. חיל הוא כח, חייל, ובארמית חיל הוא דחיל, ירא חטא. גם הפשט של חיל, גבור

כעת אפשר להתבונן שוב בביטוי הזה שעולה עשר פעמים **מנחם**, ד פעמים **משה** – לחשוב שהשם בניה קשור גם למנחם וגם למשה. שיהיה מזל טוב, זה הקטן גדול יהיה, ויזכה להגשים את כל השאיפות של כלל ישראל. לחיים לחיים.

כ"ח שבט ע"ז - כפ"ח "צדיק תמים"

פדיון שניאור זלמן שי' דיין

שניאור זלמן – שם של בכור | 'צדיק' מהברית ו'תמים' מהפדיון | רמז ל'תמים צדיק' –
התיקון בהמשכה מפנימיות הכתר עד לכח ההתקשרות (ברית) | הקשר בין שניאור-
זלמן לנח | ברכות לילד ולמשפחה

בשלמות, וגם מוכן ומזומן להיות 'תמים', כבר
צריך להכניס אותו לשיבה...

יש גיל חינוך, מהחאלקה, אבל כל שלבי
הגדילה של הילד הם שלבי חינוך – חינוך
מלידה ויש אפילו חינוך בעוד העובר ברחם
האם. ודאי שגם פדיון הבן הוא סימן דרך חשוב
מאד בחינוך. מה הפדיון? עכשיו הוא שלך
לגמרי, שייך לאבא ולאמא. קודם היתה
שאלה... מה הכוונה שייך? שחובת החינוך
עליכם, האחריות עליכם, אי אפשר להשליך את
האחריות על מישהו אחר. זה עתה בפדיון הבן
קנית לעצמך את הילד – קנית את האחריות
עליו. כעת אתה אחראי על הילד הזה, לגדל
אותו לתורה, לחופה ולמעשים טובים, להיות
שליח נאמן של הרבי. זו המשמעות. עוד פעם,
מהרגע הזה הוא צריך להיות 'תמים' עם כל
ההנהגות של 'תמים' (השייכות לילד בן חדש –
כגון לשמוע ניגונים חסידיים דווקא, ניגוני
שמחה וגם ניגוני געגועים).

שוב, **שניאור-זלמן** שוה "צדיק תמים"
– אמרנו שהוא נעשה צדיק בברית, בחינת יסוד,
"צדיק יסוד עולם", ונעשה תמים מהפדיון.

שניאור זלמן – שם של בכור

לחיים לחיים, נאמר כמה מלים לכבוד
הפדיון. לבן של פדיון הבן שלנו קוראים
שניאור זלמן, על שם אדמו"ר הזקן. ביחס
לחסידות חב"ד שניאור זלמן הוא הבכור, יש בו
בחינה מיוחדת של "כחי וראשית אוני יתר שאת
ויתר עז" (הנאמר בראובן בכור יעקב, **ראובן**
אותיות **בן אור** כמו **שניאור שני אור** – האור
הוא הבריאה הבכורה של ה' בעולם כמו שנאמר
"ויאמר אלהים יהי אור [ראובן] ויהי אור [שני-
אור]"), אז מאד מתאים שקוראים לבן הראשון
בשם שניאור זלמן.

'צדיק' מהברית ו'תמים' מהפדיון

נעשה גימטריא מאד פשוטה וחשובה של
שניאור זלמן שלא דברנו עליה בברית: **שניאור**
זלמן שוה "**צדיק תמים**". איפה נאמר "צדיק
תמים" בתורה? אצל נח – "אלה תולדת נח איש
צדיק תמים היה בדורותיו". בברית המילה
היהודי נעשה צדיק – הברית היא בחינת היסוד,
"צדיק יסוד עולם" – וכשעושים לו פדיון הבן,
דווקא לבכור, הוא נעשה תמים. על תמים כתוב
"תמים יהיה לרצון", שיהיה מוכן ומזומן לעבוד
את ה' – עיקר העבודה בבכורות – בתמימות,

של השליח ליצור קשרים, קשרים פנימיים, קשרים אישיים. כמובן שזה מתחיל מהקשר בבית, בין האיש והאשה. הפירוש הכי פשוט של פגם הברית הוא שיש איזה ניתוק ביני לבין השני, שלא מסוגל ליצור קשרים פנימיים, נאמנים. תיקון הברית הוא היכולת ליצור קשרים כאלה. עם כל יהודי אפשר ליצור, כל ישראל ערבים זה בזה, כולנו גוף אחד, שנהיה קומה אחת. על דרך הפשט קודם תהיה צדיק ואז תהיה תמים, אבל בפנימיות צריך את השרש של התמימות, שלמות הנפש, שקודם לכל – פנימיות הכתר.

עד כאן ענין אחד, ש**שניאור-זלמן** הוא **"צדיק תמים"** (וגם 'תמים צדיק').

הקשר בין שניאור-זלמן לנח

עוד נקודה: אם **שניאור-זלמן** שוה **"צדיק תמים"**, תואר של נח בתורה, סימן שלשניאור זלמן יש קשר מיוחד לנח*. הרבי כותב שעשרת

* מוסבר אצלנו במקום אחר שאדמו"ר הזקן – שניאור זלמן – כתב את "ספר של בינונים" כנגד ספר איוב שכתב משה רבינו (שכתב שלשה ספרים – ספרו, פרשת בלעם וספר איוב – כנגד ספר של צדיקים ספר של רשעים וספר של בינונים). והנה, הביטוי **"צדיק תמים"** (שעולה **שניאור זלמן**) מופיע גם בדברי איוב על עצמו – "שחק לרעהו אחיה קרא לאלוה ויענהו שחוק צדיק תמים" (אצל נח שתי התבות "צדיק תמים" נפרדות לפי הטעמים והפשט – "אלה תולדת נח נח איש צדיק, תמים היה בדרתיו...") – אך אצל איוב הם תאר אחד – "צדיק תמים" כלומר צדיק שלם בצדקותו). נח ואיוב הם משלשת הצדיקים – "נח דניאל ואיוב" – שראו עולם **"בנוי וחרב ובנוי"** (בגימטריא **משיח**, בחינת נח כנ"ל ללמד שכולם נכללו בנח).

רמזים בפסוק הנ"ל "שחק... צדיק תמים": הפסוק מתחיל "שחק" חסר ונגמד "שחוק [צדיק תמים]" מלא, ראה מנחת שי. **"שחק... שחוק"** $6 = 822 =$ פעמים 137. **"שחק לרעהו** [לפי כמה פירושים הוא

רמז ל'תמים צדיק' – התיקון בהמשכה מפנימיות הכתר עד לנח ההתקשרות (ברית)

נראה משהו פשוט אבל מאד יפה: ראשי תיבות של **"צדיק תמים"** שוים בגימטריא **תמים**, זאת אומרת שאר האותיות – אמצעי וסופי התיבות של **"צדיק תמים"** – שוים **צדיק**. כלומר, יש פה תופעה של 'רבוע קסם', אם כותבים אחד מעל השני. מצד אחד הצדיק לפני התמים, זה הפשט, אבל ברמז – שהוא גם הסוד – יש תמים לפני הצדיק. מצד אחד הוא צדיק תמים ומצד שני תמים צדיק.

איך נבין את זה? בכלל, הרבי הרש"ב לא סתם קרא לתלמידים של הישיבה שהוא ייסד 'תמימים'. בהמשך תע"ב, ההמשך הכי ארוך ועמוק שלו, הוא מאריך בכמה מאמרים על ענין התמימות. הוא אומר ששרש התמימות הוא בפנימיות הכתר, עתיק ופנימיות עתיק. צדיק הוא ברית. מה קורה אם ח"ו – שייך לכולנו – שיש משהו לא בסדר בברית? מסביר הרבי רש"ב בתורת שלום שזה כי התמימות הפנימית של הנפש, השלמות העצמית, נעלמה. התיקון של הצדיק הוא רק אם עושים מאמץ אדיר לגלות בחזרה את התמימות, השלמות של הנפש, פנימיות עתיק שבנפש. זו ממש בחינה של משיח, ידוע ש"פנימיות אבא פנימיות עתיק" היא חידוש הגילוי של המשיח, שלא היתה בכל הדורות עד ביאת משיח.

אם כן, הצדיק הוא היסוד ושרש התמים הוא פנימיות הכתר. יש מלה בעברית שמתחילה את פרק טז בתהלים – "מכתם". הפירוש של מכתם הוא כמו "ראשו כתם פז", מכתם הוא כתר, אבל חז"ל דורשים "מכתם" גם על הברית, "שמכתו תם". אז מסבירים בחסידות שהמלה "מכתם" היא המשכה מהכתר – מכתם גם לשון תם, תמים – מפנימיות הרצון, התענוג והאמונה בנפש, עד הברית. הברית הוא הכח להתקשר לאנשים. תיקון הברית אצל שליח הוא היכולת

הפנימית שלי (מתוך השלמות הפנימית שלי). על ה' נאמר "עושה שלום במרומיו" היינו שהוא יתברך עושה שלום בין שני כחות מנוגדים פנימיים, מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש. כך גם עלי לעשות שלום בתוך עצמי בין יסוד המים שבי ליסוד האש שבי. מבואר בתניא שיסוד המים הוא במח, שכל (קר), כמים קרים על נפש עיפה, וכטבע המים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך, להשפיע על כח המעשה שלי, לעשות ריבוי מעשים הטובים בפועל), ושיסוד האש הוא בלב (הבוער כאש בהתלהבות מורגשת להתקרב לה'). צריך להיות "נח נח", נח לבריות ונח למקום, נייחא לעילא ונייחא לתתא. כך, "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו".

ברכות לילד ולמשפחה

זו הברכה לילד שלנו – הוא ברכה וסימן ברכה לכל עם ישראל, כשיש שמחה זה לכולם – שעד כאן דרשנו מה ש'מונח' אצלנו על שניאור-זלמן, וכעת דרשנו שהוא גם "צדיק תמים", שייך לנח, וביחד הם "שלום שלום". שיהיה הרבה שלום בפנים והרבה שלום בחוץ, שתצליחו, והעיקר שבזכות המזל של הילד – מזל אין סוף – תצליחו בשליחות שלכם.

שכלל ההורים והסבים והידידים תהיה נחת, שלרבי תהיה נחת ושלקב"ה תהיה נחת. לחיים לחיים.

[ברכו את שני הסבים חיים וגדי] נעשה שידוך בין המחנותים – חיים וגדי. מה הקשר בין חיים לגדי? חיים שוה 68 ו-גדי שוה 17? נמצא שחיים שוה גדי-גדי-גדי – גדי הוא הערך הממוצע של כל אות של השם חיים (שגדי התחתן עם נעמי דרשנו שנעמי היא עשר פעמים גדי – "בן עשר קופץ כגדי").

דורות מאדם עד נח כוללים בזעיר אנפין את כל ימות עולם – מבראשית עד משיח, עוד לפני אברהם. לפי ההתבוננות הזאת, מתוך עשרת הדורות האלה נח הוא המשיח, הוא הסוף, הסיום והחותם – "הכל הולך אחר החיתום". הוא העשירי, "העשירי יהיה קדש להוי'", הוא בחינת משיח. אז נוסף כעת נח לשם שניאור זלמן, כמה יוצא? 752, "שלום שלום".

כתוב "בורא גיב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר הוי' ורפאתיו". הממוצע בין שניאור-זלמן לנח הוא שלום, וביחד שניאור זלמן נח עולה פעמיים שלום, כאשר הפסוק העיקרי של "שלום שלום" הוא הפסוק הנ"ל. יש בגמרא שני פירושים ב"לרחוק ולקרוב". הפירוש היותר פשוט הוא ש"לרחוק" הוא מי שהיה רחוק מה' ו"לקרוב" היינו שצריך לקרב אותו, וגם עליו לקרב את עצמו. היינו בעל תשובה ומי שעוסק בלעשות בעלי תשובה. בשביל עבודה זאת, עבודת התשובה, צריך פעמיים שלום, "שלום שלום".

מהם פעמיים שלום? מבואר בחסידות שיש "שלום בעצמי", שלום בתוך עצמו, ושלום עם הזולת. והא בהא תליא, כשיש שלום בתוך עצמי, שלות נפש, אני יכול לומר שלום לכל אחד ואחד עם מאור פנים מתוך נקודת האמת

לשון רעיון] אהיה" = 740 = 20 פעמים 37 (מספר המצטרף ל137, הגילאים של אברהם ויצחק בעקדה). "קרא לאלוה ויענהו [= 520 = 20 פעמים הוי'] שחוק צדיק תמים" = 1628 = 44 פעמים 37. נמצא שכל הפסוק = 64 פעמים 37 (= 2368), אדם-חזה פעמים הבל (בנם). "שחוק" = אור אור (כמו "ואהבת", כמבואר בספר של בינונים של אדמו"ר הזקן). סוד שני-אור, רמז המקשר את שניאור ליצחק אבינו (עליו נאמר "צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק ליי". "שחוק צדיק תמים" = ד"פ יצחק אבינו). משיח = נח ועוד ש = "פחד יצחק" (הפחד עצמו עתיד לצחוק בצחוק ושחוק גדול). משיח ועוד נח = יצחק יצחק (כמבואר סוד זה באריכות במקום אחר).

דבר יום ביומו תשע"ז (6)

מסר יומי הנשלח בסרטוני וואטסאפ

תרבות ואמנות). ומעטים עוד יותר יהיו אנשי הרוח האמתיים, אנשי הראש והמת. ובכל זאת "פְּלָם צְדִיקִים"! כיון שהאחדות מסדרת את העם באופן הנכון. פְּלָם צְדִיקִים ומעליהם המלך הצדיק, מלך המשיח שיבוא במהרה בימינו.

מגאולה לגאולה

בכל יום בתפילה אנו אומרים "ברוך אתה ה' גאל ישראל" ומיד מתחילים תפילת שמונה עשרה, מה שנקרא בהלכה "לסמוך גאולה לתפילה". גם בתפילת שמונה-עשרה העיקר הוא הבקשה על הגאולה: "ברוך אתה ה' גואל ישראל". מה משמעות המעבר מ"גאל ישראל" ל"גואל ישראל"?

ההסבר הפשוט הוא שברכת "גאל ישראל" עוסקת בעבר, ה' גאל אותנו והוציא אותנו מצרים (זהו תוכן ברכת "אמת ויציב" בשחרית ו"אמת ואמונה" בערבית). וברכת "גואל ישראל" היא תפילה שה' יגאל אותנו עכשיו, בהווה. מתחילים בידיעה הוודאית, "אמת ויציב", שה' גאל אותנו וממשיכים בתפילה וזעקה על הרגע הזה ממש. בתפילה אמיתית, מרגישים תוך כדי הזעקה שה' אכן גואל אותנו, ולכן יכולים לברך "גואל ישראל" (וודאי שאין זו ברכה לבטלה!). "גאל ישראל" הוא פעולה מלמעלה, ה' גאל אותנו; "גואל ישראל" הוא פעולה מלמטה, כמו העניין של התפילה שהוא "אתערותא דלתתא" בקריאה לה' שיגאל. ולבסוף, לאחר הקריאה מלמטה, ה' יבוא ויגאל אותנו במהרה, בביאת המשיח.

כולם צדיקים

פסוק מפורסם אומר "וְעַמָּךְ פְּלָם צְדִיקִים". פירש הצדיק רבי שמואל מסלונים, שיום פטירתו הוא בתאריך י"ט בשבט: כאשר "עַמָּךְ פְּלָם", כאשר כולם יחד באחדות, אז "פְּלָם צְדִיקִים".

בדרך כלל, רגילים לחלק את האנשים, לתת להם "ציונים", יש צדיקים, יש בינונים ויש רשעים, וכולם יחד מרכיבים את ה**צבור** (ראשי תבות: צדיקים בינונים ורשעים). אבל על ידי אחדות ישראל ואהבת ישראל כולם סופגים מהצדיק, ומתגלה שבאמת כולם צדיקים.

בהמשך לכך, נתמקד במלה "פְּלָם". אם נהפוך את סדר האותיות נקבל **מלך**. אלו שני צדדים משלימים, המלך והעם (פְּלָם), "אין מלך בלא עם".

והנה מוסבר **שמלך** הוא ראשי תבות **מח לב כבד** – כך צריך האדם למלוך על נפשו: המח-השכל עומד בראש, הוא שולט על רגשות הלב ותאוותיו, ולבסוף נמצא הכבד (שבו מיוצר הדם) המייצג את כח החיים הנמוך ביותר. אך לפי זה, מה משמעות המלה "פְּלָם", ראשי תבות **כבד, לב, מח**? הרי זהו סדר מקולקל! אלא שכאשר מדברים על פְּלָם, כל ישראל הנמצאים באחדות אחת (כפירוש רבי שמואל), באמת הסדר מתהפך: ייתכן שהרוב הבולט יהיה אנשים נמוכים יחסית, העוסקים ראשם ורובם בצרכי הקיום הפשוטים. מעטים יותר יהיו אנשים שעוסקים בענייני הלב (כמו

לתכלית, ביאת המשיח והגאולה השלמה – ועל זה אנו מתפללים. זו "עת לעשות לה'" שמצדיקה להפסיק את התורה, "הפרו תורתך". טוב ויפה ללמוד תורה, אבל חייבים להפסיק כדי לזעוק "עד מתי?", עד מתי המשיח אינו מגיע והבריאה אינה מגיעה לתכליתה. כל תפילה ממש מביאה את הגאולה. יותר מזה: בכל תפילה מתרחשת גאולה, "גואל ישראל".

רמז יפה לזה בגימטריא: משה רבינו אומר "ואתחנן אל ה'" – משה התפלל להכנס לארץ ולהביא את הגאולה. חז"ל אומרים שמה התפלל 515 תפילות, כמו הגימטריא של המלה **ואתחנן**, וגם הגימטריא של המלה **תפלה**. בהמשך לזה, 515 הוא גם הגימטריא של **עת גאולה**. **תפלה = עת גאולה**. התפלה היא עת גאולה.

עד מתי

הרבי מליובאוויטש הדגיש את הקריאה "עד מתי?". המקור לביטוי הזה הוא בכמה מקומות בתנ"ך, אחד מהם בדברי ירמיהו הנביא "עד מתי אֶרְאֶה נֶס אֲשַׁמְעָה קוֹל שׁוֹפָר". אפשר לדרוש שירמיהו מתחנן לה' וצועק על הגאולה, עד מתי אחכה לראות את נס הגאולה ולשמוע את קול השופר, שופרו של משיח? כך גם מנבא ישעיהו על הגאולה "כֹּל יִשְׁבִי תִבֵּל וְשָׁכְנֵי אֶרֶץ פְּנֵאָה נֶס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמְעוּ". אם כן, את ביאת המשיח אנו קולטים בשני החושים, הראיה והשמיעה, רואים את הנס ושומעים את קול השופר.

והנה רמז יפה: אם נחבר את המושגים נס ו- **קול שופר** נקבל 832, בגימטריא **ארץ ישראל** – ביאת המשיח וקיבוץ גלויות שלם לארץ ישראל. כעת נחלק את המספר 832 למרכיבים, ונגלה שהוא 32 כפול 26, כלומר **כבוד** פעמים **הוי'**, "וימלא כבוד הוי' את כל הארץ", כל ארצנו הקדושה, **ארץ ישראל**. שנזכה לראות את הנס ולשמוע את קול השופר במהרה בימינו.

במושגי הקבלה, הגאולה היא ספירת היסוד – דימוי של איש-זכר הגואל. ואילו התפילה היא ספירת המלכות – דימוי של אשה-נקבה הנגאלת. צריך לחבר את השנים, לסמוך גאולה לתפילה, לסמוך את מעשה ה' לתפילה שלנו "עד מתי?" – ואז הגאולה תגיע במהרה.

עת גאולה

מה עושה יהודי כשיש לו זמן פנוי, ללא טרדות? הכי פשוט והכי טוב: הוא יושב ולומד תורה, "והגית בו יומם ולילה". מלבד זאת, הוא מתפלל שחרית מנחה וערבית, תמידין כסדרן. תורה ותפילה – אלו שני העמודים הממלאים בתוכן את סדר היום היהודי. אמנם יש עמוד נוסף, "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה [=תפילה, עבודה שבלב] ועל גמילות חסדים", אבל גמילות חסדים וכל המצוות המעשיות הן תוצאה ישירה מלימוד התורה (שהרי עלינו ללמוד על מנת לעשות). הכל תורה ותפילה.

אנו רגילים לתפילה וזמני תפילה, וגם את לימוד התורה מפסיקים כדי להתפלל. "לכל זמן ועת לכל חפץ" – עת ללמוד תורה ועת לעמוד בתפילה. אבל הדבר אינו כל כך פשוט (כמו שעולה מסוגיות הגמרא): מדוע באמת להפסיק את לימוד התורה הקדושה כדי להתפלל?

יש משהו בתפילה שמבטא "צורך דחוף" שאי אפשר בלעדיו, משהו שגובר על התורה הקבועה. הפסוק אומר "עת לעשות לה' הפרו תורתך" – לפעמים יש צורך כה חשוב, "עת לעשות לה'", שמצדיק להפר את כללי התורה הקבועים (כמו הכוח של חכמים ב"הוראת שעה"). כך גם הפסקת הלימוד כדי להתפלל היא בבחינת "הפרו תורתך", מפסיקים "עת תורה" ועוברים ל"עת תפילה". אבל מדוע? מה כל כך חשוב בתפילה?

עיקר התפילה הוא התפילה על הגאולה, "גואל ישראל". הקב"ה ברא את העולם שיגיע

מייצג את הנס (כמו באותה מלחמה כאשר משה עמד על ראש הגבעה והרים את ידיו, נס-חי מתנוסס). פעם נוספת אומר ה' למשה רבינו שיעשה נס – "עֲשֵׂה לְךָ שֵׁרָף וְשִׁים אֹתוֹ עַל גֹּס וְהָיָה כֹּל הַנְּשׁוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָיָה", נחש הנחושת עומד על הנס ומכוון את המבט של כולם אל ה'. גם כאן, הנס רומז לצדיק של הדור – משה רבינו עצמו – הנס-החי של הדור שכולם מביטים בו.

הדמות שקשורה ביותר ל"קול" היא יעקב אבינו, "הקל קול יעקב". על יעקב נאמר בגמרא "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון" – שופריה פירושו יופיו, אבל גם רמז מובהק לשופר, קול שופר של יעקב אבינו.

כעת, מה הקשר בין משה ליעקב? בספרי הקבלה נאמר "משה מבפנים, יעקב מבחוץ" ("משה מלגאו, יעקב מלבר"), משה הוא הממד הפנימי של יעקב, יחסית יעקב הוא כגוף ומשה כנשמה (ובמושגי הספירות: יעקב הוא ספירת התפארת ומשה ספירת הדעת, הנשמה של התפארת). והנה הגאולה היא חיבור הנס וקול השופר, "עַד מְתֵי אֶרְאָה גֹס אֶשְׁמְעָה קוֹל שׁוֹפֵר", כלומר: הנס של משה מתחבר עם קול השופר של יעקב. כשאנו שומעים את קול השופר בגאולה, אנו מתחברים עם יעקב אבינו, חשים בקרבנו את קול ההשתפרות (שופר). אבל הגילוי השלם הוא כאשר רואים את הנס – מתחברים למשה רבינו העומד כנס לעיני כל. כלומר, כאשר מתגלה הממד הפנימי עוד יותר, בחינת משה שבתוך יעקב, הגאולה מורגשת לא רק כשינוי פנימי ששומעים בתוכנו אלא כמשהו שאפשר לראות בעינים, "הנה זה בא", הנס של משה המאיר את קול יעקב.

רואים ושומעים

האם רואים את הגאולה או שומעים אותה? גם וגם. בפעם הקודמת הבאנו את דברי ירמיהו הנביא "עַד מְתֵי אֶרְאָה גֹס אֶשְׁמְעָה קוֹל שׁוֹפֵר", ודברי ישעיהו הנביא "כַּנְשָׂא גֹס הָרִים תְּרָאוּ וְכַתְּקַע שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ" – רואים את הנס ושומעים את קול השופר.

המשמעות הפנימית של ראיית הנס היא ראייה-חוויה שהעולם הזה מתרומם (נס הוא דבר גבוה, מתנוסס מעלה). העולם הזה הוא "עולם תחתון" (התחתון ביותר מכל העולמות הנבראים!), ולפתע אנו מרגישים – ממש כמו ראייה חושית - שהמציאות כולה מתרוממת, נמצאים במקום אחר, מקום טוב וטהור ומאיר, העולם התעלה ולפתע אנו נושמים אויר פסגות מחיה נפשות. איזה נס מתנוסס!

ראיית-חווית הנס היא משהו נפלא, אבל צריך להשלים אותה בצד נוסף. הראייה מתייחסת תמיד למשהו חוץ ממני – אני רואה מראה נהדר, ואפילו "נשאב" לתוכו. אבל השמיעה מדגישה את הקליטה הפנימית בתוכי, אני שומע את הקול בתוך-תוכי. יותר מזה: כתוב שיש קול חיצוני שכולם שומעים ויש "קול פנימי שלא נשמע" ובכל זאת הנשמה שומעת אותו. אם כך, שמיעת קול השופר מבטאת את הגאולה המתרחשת בפנים, במעמקי הנפש. לא מספיק לראות את העולם מתעלה, צריך גם לחוש את השינוי הפנימי המתרחש בתוכי. זהו קול השופר – הקול הפנימי של ההשתפרות.

יעקב משה

אנו עוסקים במושגים "נס" ו"קול שופר" בהקשר לגאולה.

יש בתורה דמות שנקראת בעצמה "נס": לאחר מלחמת עמלק נאמר "וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נָסִי", ה' הוא הנס שלי ואני עצמי

עם זועק

בראש השנה היה מורנו הבעל שם טוב נוהג לומר דברי מוסר ותחנונים, וכך היה אומר:

"שוכבת עד עפר" בלשון ספר הזוהר), והנפילה של עם ישראל מבטאת את נפילת השכינה (שבעצמה נקראת "כנסת ישראל", מקור הנשמות שלנו).

מתי אנו מתפללים שהשכינה תקום מהעפר? אפשר לחשוב על תפילות מיוחדות, כמו תיקון חצות, או על תפילות של צדיקים גדולים יחידי סגולה... בא הבעל שם טוב ולימד שזו צריכה להיות הכוונה הפשוטה בכל תפילה ותפילה! אלו דברי הבעש"ט: "כי תפילה הוא צורך גבוה. שידע האדם מחסרונו שהוא נמשך מחסרון של מעלה, ויתפלל שימולא החסרון שם למעלה בשכינה – אם אתה חולה וכואב לך הראש, עליך לחשוב שהכאב הקטן שלך משקף "כאב ראש גדול" לקדוש-ברוך-הוא, כמו שאומרים חז"ל שכל צער של יהודי הוא צער לשכינה, וכאשר צער השכינה יתרפא גם הצער שלך יתרפא.

ומה לגבי התפילה על המשיח, כמו "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח"? גם זו בודאי תפילה על השכינה, השכינה נמצאת בגלות כל עוד המשיח לא בא. בעומק, המשיח הוא הגואל והשכינה הנגאלת – לכן כל תפילה על המשיח שמכוונים בה גם על צער השכינה, זו תפילה של ייחוד וחיבור, ממש כמו חתונה, בין המשיח, הצדיק הגואל, ובין המציאות הנגאלת, מתנערת וקמה. ובלשון הקבלה, זהו יחוד של ספירת היסוד (שהמשיח מייצג) עם ספירת המלכות (השכינה). שיהיה במזל טוב!

אמת ושלום

"וְהָאֱמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶהְיֶה", כך אומר זכריה הנביא: עליכם לאהוב את האמת והשלום, ואז תבוא הגאולה. אמת ושלום הם דברים נעלים, אבל החכמה הגדולה היא לדעת לחבר את שניהם יחד. הרי אפשר לומר את האמת, רק את האמת ואת כל האמת, לא לוותר ולא להתפשר – ואין שלום. ואפשר לנהוג בשלום ובנחת,

"עד מתי אַרְאָה נֶס אֲשַׁמְעָה קוֹל שׁוֹפֵר פִּשְׁט הַפִּסּוֹק בִּרְמִיזוֹ מְדַבֵּר עַל מַלְחָמָה נֶגַד יִשְׂרָאֵל, אֲבָל הַבַּעַשׁ"ט דֹּרֵשׁ בְּאוֹפֵן אַחֵר: וְלֹא שׁוֹפֵר גָּדוֹל שֶׁלְעֵתִיד לְבוֹא [עַד מִתִּי נִשְׁמַע רַק שׁוֹפֵר רִגִּיל וְלֹא שׁוֹפֵר גָּדוֹל שֶׁל מִשִּׁיחַ]? עַד מִתִּי נִאֲמַר בְּקִדּוּשָׁה מִתִּי תְּמַלֹּךְ בְּצִיּוֹן וְכוּ' [עַד מִתִּי נִאֲמַר "מִתִּי"? אֲרֵאֵה נֶס, אִימָתִי אֲרֵאֵה שִׁיקוּיִם הַכְּתוּב 'כָּל יְשָׁבֵי תֵּבֵל וְשָׁכְנֵי אֶרֶץ כְּנָשָׂא נֶס קְרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ' [פִּסּוֹק בִּישְׁעֵיהוּ עַל הַגְּאוּלָּה]? אִימָתִי אֲשַׁמְעָה קוֹל שׁוֹפֵר שֶׁלְעֵתִיד לְבוֹא, וְגַם קוֹל שֶׁל חֲצוּצוֹת [בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ]? מִתִּי יְבוֹא מִשִּׁיחַ, מִתִּי יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ? מִתִּי נִשְׁמַע תּוֹרָה חֲדָשָׁה מִפִּי הַקִּבְ"ה? מִתִּי נִשְׁמַע שׁוֹפֵר שֶׁל מִשִּׁיחַ? מִתִּי יְבוֹאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּרָה?."

המסורת הזו של זעקת "עד מתי", הגיעה לשיאה אצל הרבי מליובאוויטש, שדרש מאתנו שנצעק לה' "עד מתי", זעקה אמיתית מכל הלב. עלינו לנהוג כמו העם המצפה יותר מכל להתגלות המלך. הקב"ה הוא המלך, וכלל גדול הוא "אין מלך בלא עם" – הקב"ה אינו מראה ומגלה את מלכותו כל עוד אין עם הרוצה בכך. בהקשר הזה אפשר לרמוז: עם ראשי תבות "עד מתי". עם ראוי לשמו הוא זה שכל הזמן זועק "עד מתי", עם-ישראל שרוצה לראות את המשיח ואת בית המקדש, לשמוע "תורה חדשה" ולראות את מלכות ה'. עם שזועק: עד מתי לא "אראה נס", נס הגאולה? עד מתי לא "אשמעה קול שופר" של המשיח? עד מתי אזעק עד מתי? ככל שנהיה עם כזה – המלך יתגלה במהרה.

התנערי

"הַתְּנַעֲרִי מִצִּפּוֹר קוֹמִי", זהו פסוק מספר ישעיהו, הידוע לכל מהפיוט "לכה דודי" שנוהגים לשיר לקראת שבת קדש. למי אומרים "התנערי"? לשכינה הקדושה. השכינה נמצאת בגלות, לא רק נדדה ממקומה אלא ממש נפלה

משיח בברכת המזון

את ברכת המזון צריך ממש ללמוד, לא רק לומר. למעשה, ברכת המזון היא רצף של ברכות: הראשונה, **ברכת הזן**, "הזן את העולם... הזן את הכל". השנייה, **ברכת הארץ** – "נודה לך... על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה... ברוך אתה... על הארץ ועל המזון". הברכה השלישית, **בנין ירושלים**: "רחם.. ועל ירושלים עירך... בונה ברחמיו ירושלים".

ההלכה מדגישה עוד מושגים שחובה להזכיר בברכה: בברכת הארץ צריך להזכיר "ברית" ו"תורה", שבזכותם אנו מקבלים את הארץ, ובברכת בונה ירושלים יש להזכיר את מלכות בית דוד, "ועל מלכות בית דוד משיחך", כי בניין ירושלים אינו שלם ללא מלך מבית דוד, מלך המשיח.

המושגים הללו – ארץ, ברית, תורה, מלכות בית דוד – יוצרים מבנה יסודי ושלם: מלכות בית דוד מתגשמת בארץ הקודש על ידי הברית והתורה (ברית היא קשר מחייב עם ה' המתבטא בברית מילה אצל הגבר).

נחשב כעת בגימטריא: **ארץ ברית תורה מלכות בית דוד** = **חן פעמים מב** (זוג מספרים מובהק בקבלה). וכייון ש-**מב** הוא 3 פעמים **דוד**, הרי הכל כפולה של **דוד המלך**: שלש פעמים **חן פעמים דוד**. לדוד המלך, ולמשיח בן דוד, יש חן מיוחד, הוא מוצא חן בעיני כולם, והכפל בשלש הוא "חזקה" של חן. ועוד: שני המרכיבים **מב חן** שוים יחד **יפי**, איזה יופי.

[במושגי הקבלה: ארץ היא ספירת המלכות, ברית היא ספירת היסוד שמעליה, תורה היא ספירת התפארת שמעליה, ומלכות בית דוד היא חזרה לספירת המלכות. זהו "הקו האמצעי" של הספירות, המייחד את הימין והשמאל בשלימות, ומקשר מלמעלה-מעלה עד למטה-מטה.]

לטשטש ולטייח את כל מה שלא נעים – ואין אמת. אבל אפשר וצריך לחבר את שניהם! דוגמה לכך היא החיבור בין שני האחים הגדולים, משה רבינו ואהרן הכהן. משה רבינו כולו אמת, הוא אומר "קוב הדין את ההר" ואינו נושא פנים לאיש. ואהרן הכהן כולו שלום, "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום", וגם משנה קצת את האמת מפני השלום (כי מותר ומצוה לשנות מפני השלום). ובכל זאת, "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" – משה ואהרן מסתדרים ביניהם מצוין, שניהם מנהיגי העם וכל אחד חולק כבוד לחבירו ומבין שהוא חייב את ההשלמה שלו.

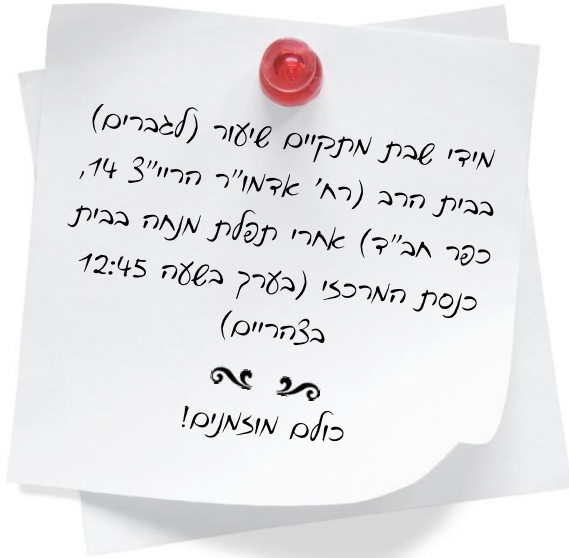
סוד החיבור הזה הוא בעזרת **האהבה**, "והאמת והשלום אהבו" – האהבה מחברת בין האמת והשלום. כי אהבה היא כח עצום שדבר לא עומד בעדו, נאהב את האמת ונאהב את השלום והאהבה תחבר את שניהם.

דוגמה נוספת לאמת ושלום היא המושגים משיח ושכינה. השכינה שורה במקום שיש שלום, כמו השראת השכינה בין איש ואשה שיש ביניהם שלום-בית, "זכו שכינה ביניהם", וכמו השראת השכינה בבית המקדש, בית של שלום. ואילו המושג משיח מתקשר לאמת, המשיח הוא "גואל צדק", איש אמת שמחזיר את מושגי האמת והנאמנות לעולם השקר שלנו. כמו שלמדנו בפעם הקודמת, התפילה שלנו היא על משיח ושכינה יחד, חיבור של אמת ושלום.

לכל זה יש רמזים יפים בגימטריאות: **משיח** = 358. נשנה את סדר הספרות ל-385 = **שכינה**. נשנה שוב את סדר הספרות, 853 = **והאמת והשלום אהבו!**^{*}

^{*} צירוף נוסף הוא 583 = **משה ועוד רחל**, משה

הוא בחינת אמת ורחל היא השכינה. ועוד צירוף: 538 = יאר הוי' פניו אליך ויתנך.

רוצה לקבל "ואביטה"?
רשימת נקודות ההפצה

050761899	ירושלים - גבעת שאול	0546610722	כפר חב"ד
0506166086	קרית מלאכי	0507951105	ראשון לציון
0584829829	גבעת רונן	0523003085	יצהר
0547827702	גוש שילה	0508884177	גוש עציון
0528989683	קרית ארבע	0584006135	ירושלים - קטמונים
		0527580073	בני ברק

רוצה להקים נקודה במקום מגוריך? צלצל 0523003085

ניתן להקדיש את 'ואביטה' לזכות יקיריכם ולזכות בהפצת שיפורי

הרה במאות אותקים בשבוע!

elimiz770@gmail.com